

Univerzita Pavla Jozefa Šafaríka v Košiciach, Prirodovedecká fakulta, Ústav geografie

Mormóni & Amiši

Zuzana Bogricová
Katarína Kolarčíková

Čo Vám napadne
ako prvé, keď sa
povedia Mormóni
alebo Amiši?

História Mormónov

VZNIK: začiatok 19. storočia

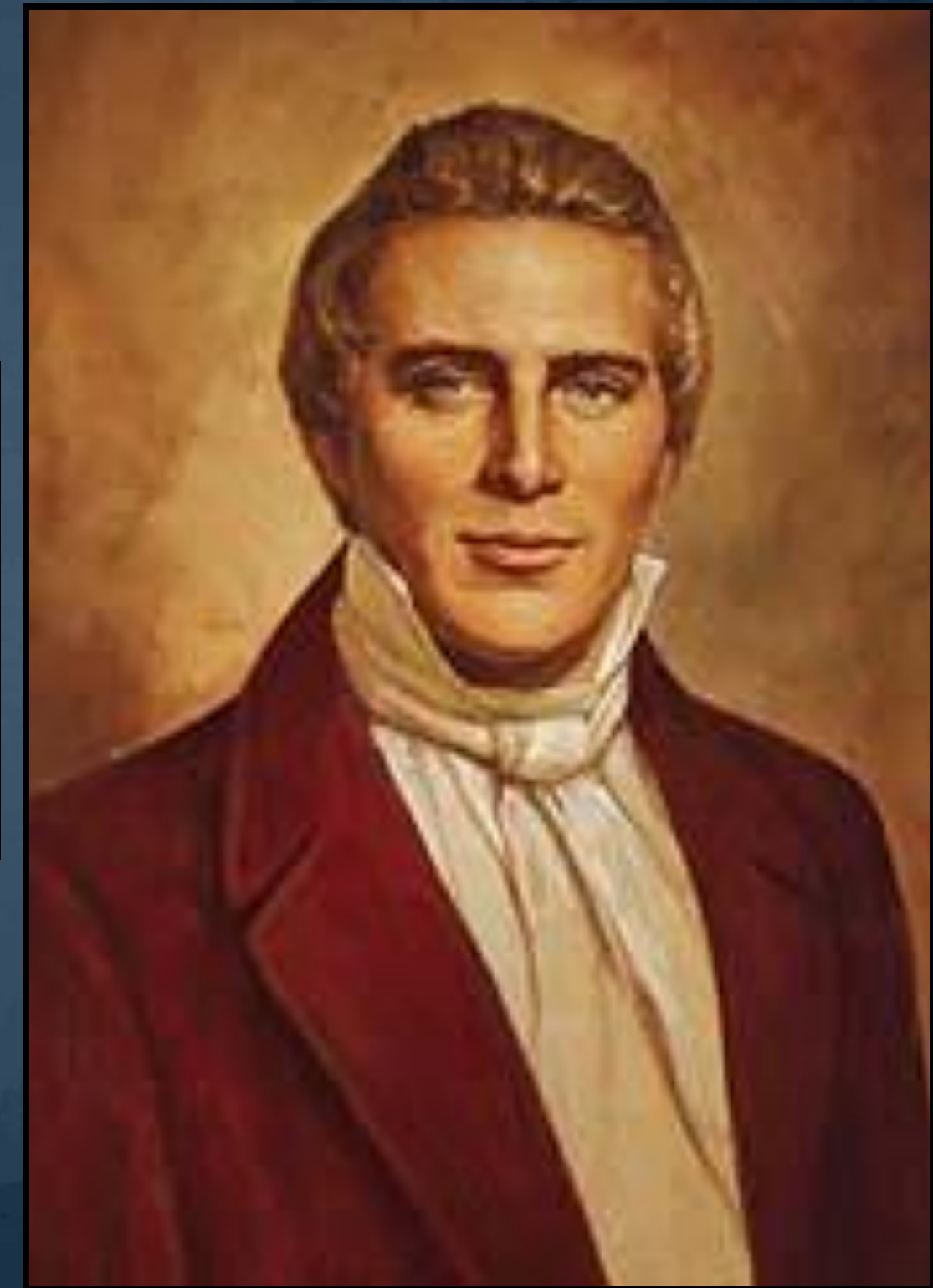
ZAKLADATEĽ: Joseph Smith

Priebeh:

- zjavenie nebeského posla Moroni
- objavenie 2 zlatých dosák →
- preklad
- kniha Mormón
- zjavenie anjelov a apoštolov
- právoplatná mormónska viera

NÁZOV: Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní

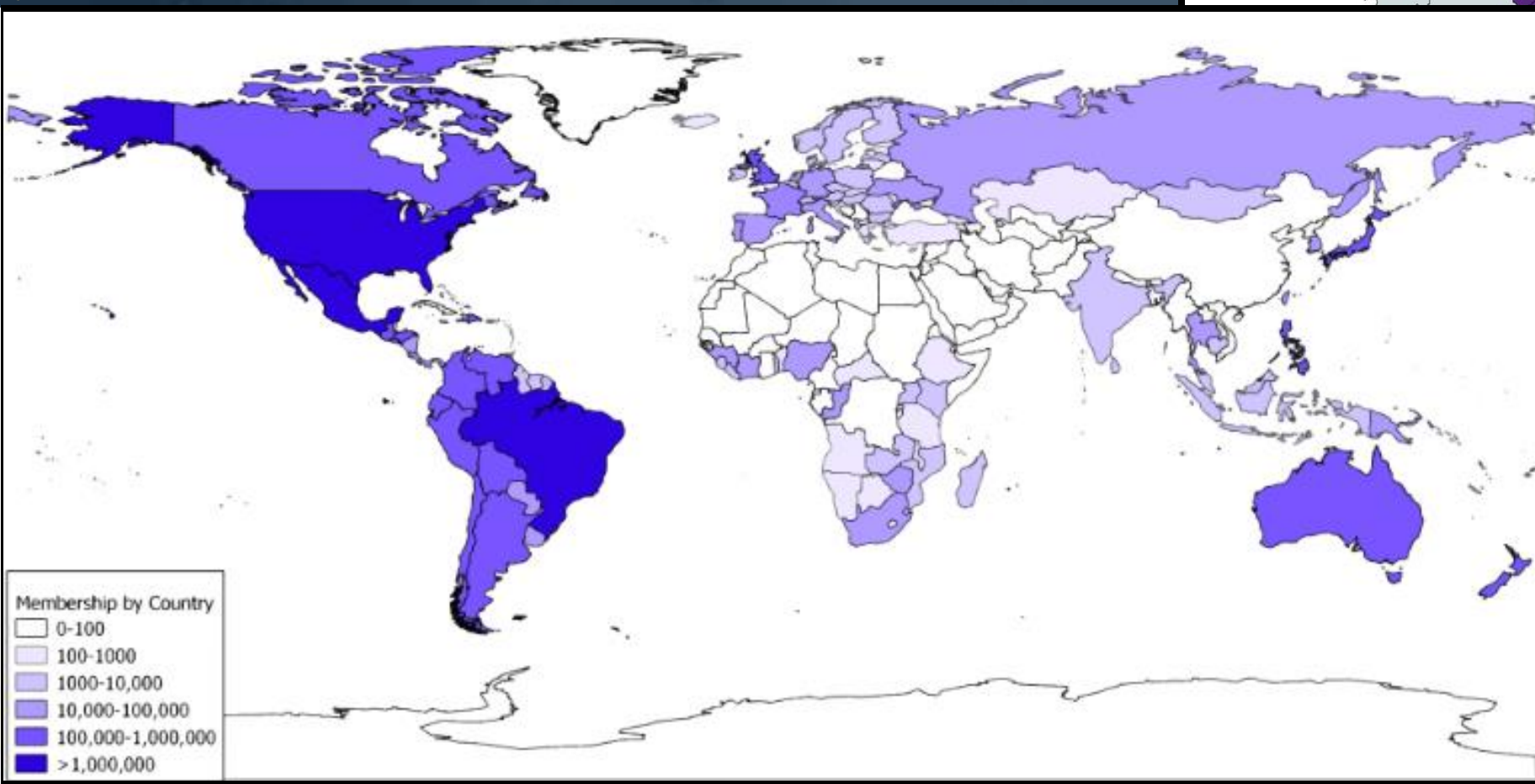
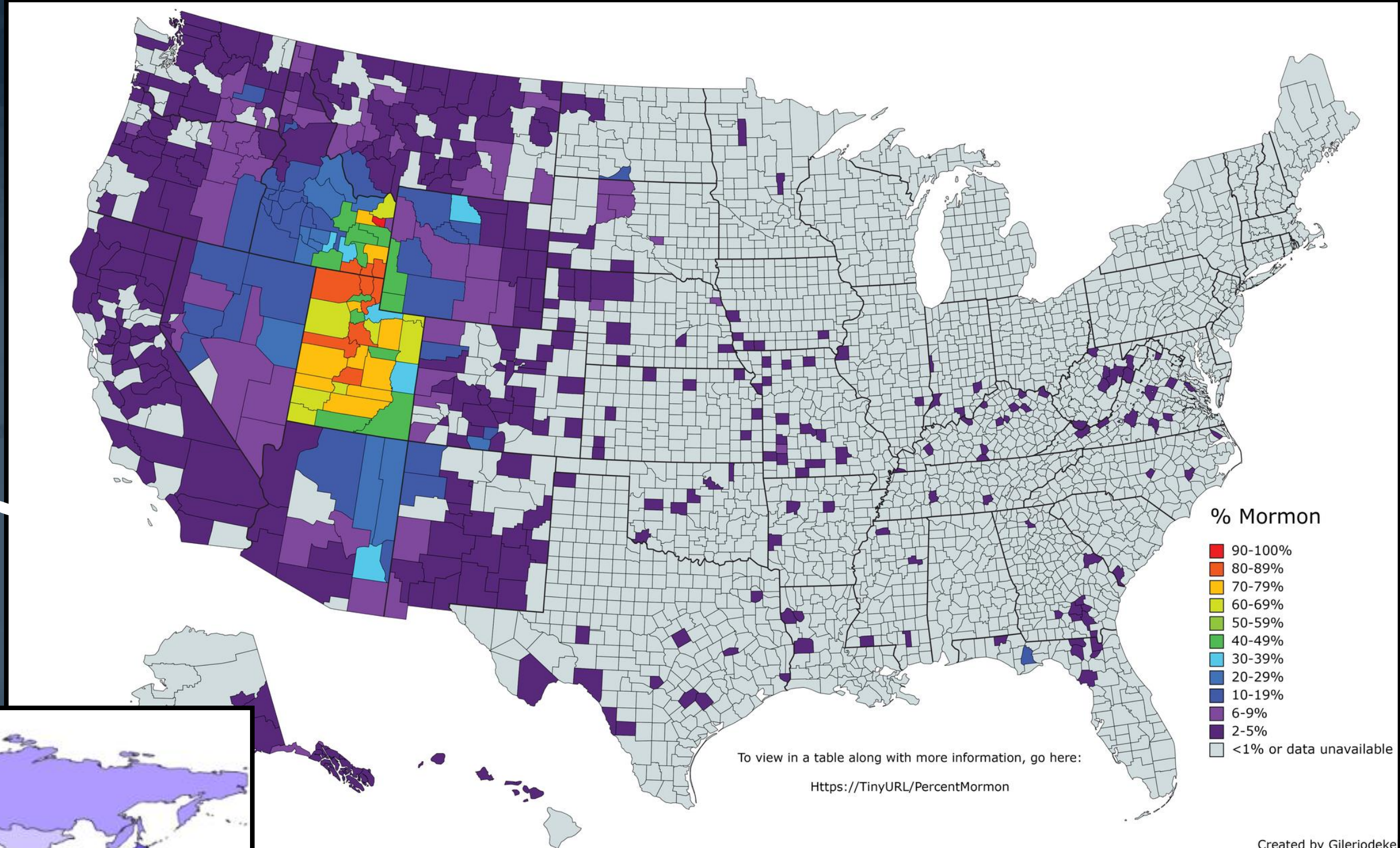

Mormóni

- 1,7 % obyv. USA
- 17 mil. členov

NAJPOČETNEJŠIE: Mormonský koridor:

- Utah - 68,5 %
- Idaho - 26,9 %
- Wyoming - 11,7 %
- Arizona - 6,2 %

SVET

- Kanada
- Mexiko
- Brazília
- Austrália
- Z Európa...

História Amišov

- Vznik: Koniec 17. st.
 - Zakladateľ: Jakob Ammann - pôvodne člen *mennonitského hnutia*
 - Komunity Amishov vznikli vo Švajčiarsku, Alsasku, Nemecku, Rusku a Holandsku.
 - J.A nesúhlasil s tým, že mennoniti podľa neho **nežili dost prísne a jednoducho**, preto sa od nich oddelil a vytvoril vlastnú komunitu, kde členovia museli mať napr. dlhú bradu.
 - V Európe → prenasledovaní kvôli **náboženským presvedčeniam**
-
- Emigrácia do Severnej Ameriky - 1. Pensylvánia
 - Neskôr → Ohio, Indiana, Wisconsin, Kentucky

Kto sú Amiši?

- Odhadom: 370 tis. Amišov (2–3 % rast ročne), vysoká pôrodnosť

- Najvyššie koncentrácie:

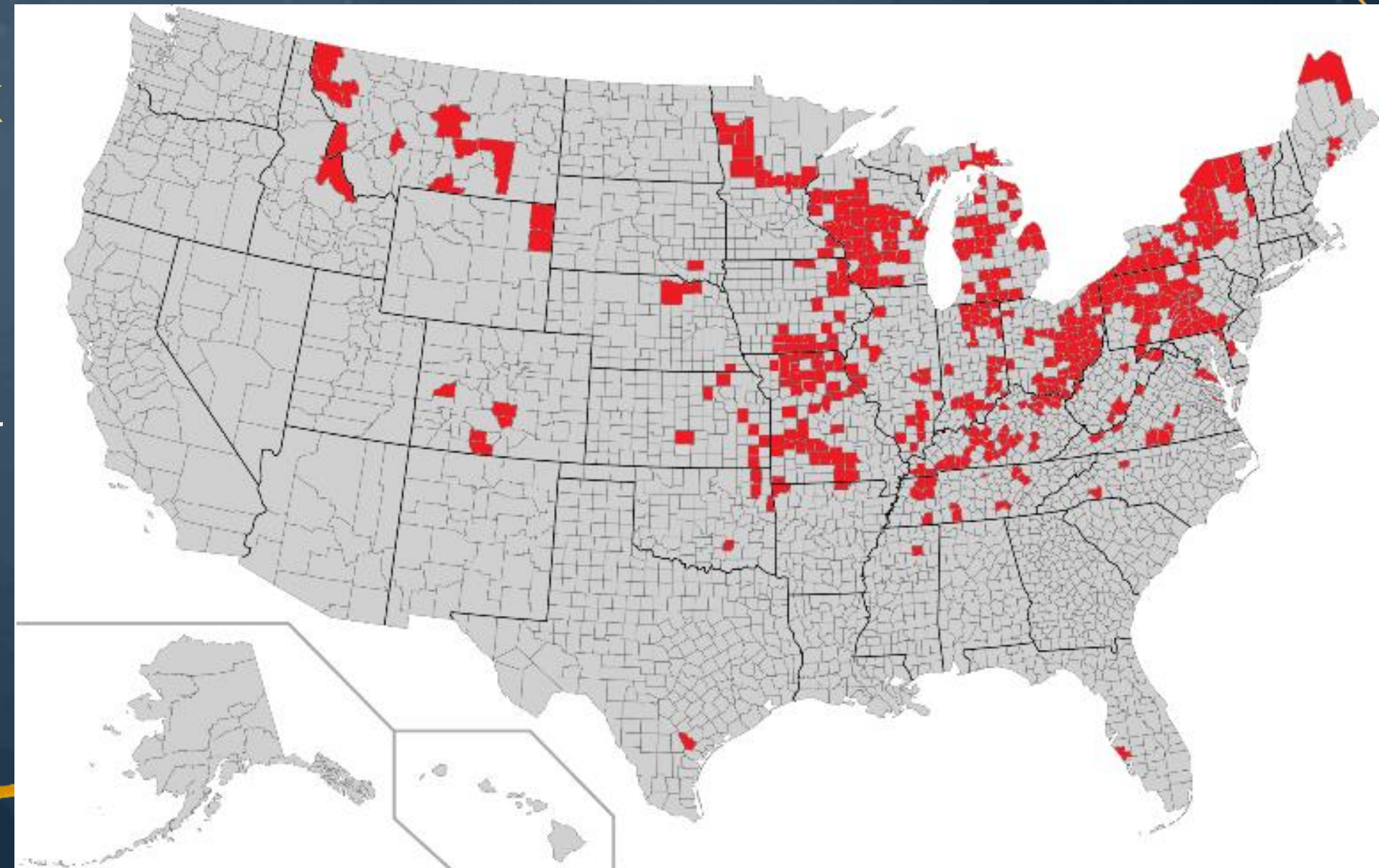
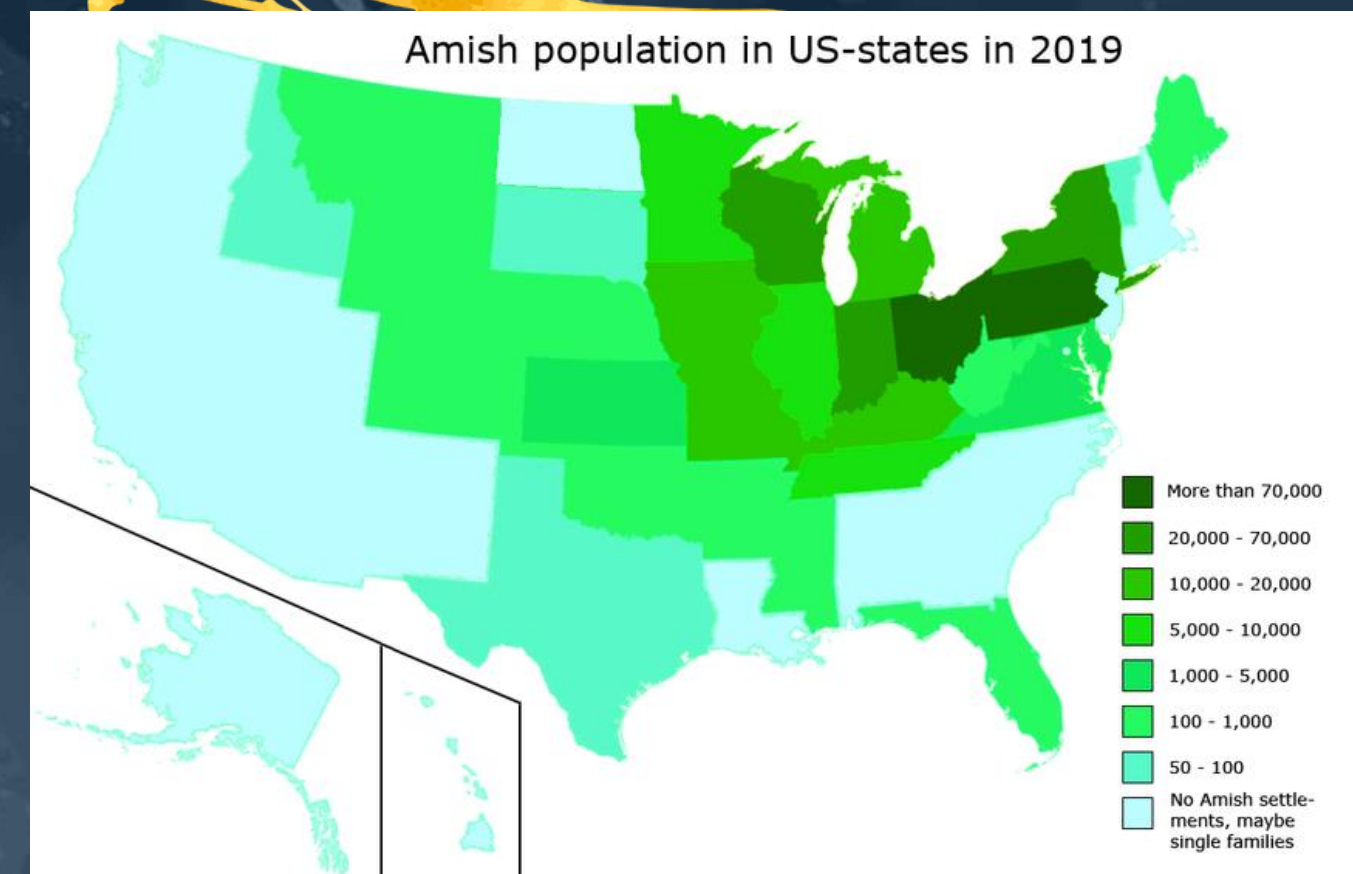
Ohio (Holmes County)

Pennsylvania (Lancaster county)

Indiana (Elkhart County)

Amišský
trojuholník

- V rurálnych oblastiach
 - Vedomá izolácia od urbanizovaného sveta
 - Komunity sa delia a migrujú
-
- Vo svete: Kanada, Argentína, Bolívia - menšie komunity

Viera, kultúra, hodnoty

MORMÓNI	AMIŠI
• Biblia + kniha Mormón + doktríny • základ spásy: rodina + pomoc blížnym + viera v posmrtný život • stretávanie sa v domoch • deti chodia do nedeľnej školy	• Biblia - doslovné dodržiavanie jej zásad • uzavreté komunity, spoločné rozhodovanie, silné väzby v rámci komunit • vzdelanie iba základné (do 8. ročníka), výučba zameraná na praktické zručnosti
• moderný svet, technológie, vzdelanie, profesijný rast • bez dištancovania sa od bežného života	• odmietajú moderné technológie, žijú oddelene od spoločnosti. • rodina a komunita sú základom prežitia a viery, dôraz na pomoc iným.
• rodina, komunita, viera v posmrtný život	• pokorný život podľa Krista, jednoduchá existencia mimo „sveta“

Interakcia s prostredím

Mormóni

- moderný spôsob života
- prijímanie nových vynálezov, napredovanie, žitie 's dobou' ale s pravidlami
- silné komunity spájané najmä rodinnými vzťahmi, sila komunity ALE zdravotné problémy
- pestovanie plodín a chov poľnohospodárskych zvierat, zavlažovanie

Amiši

- Ruralizmus, ekologický prístup, sebestačnosť.
- Tradičná architektúra, manuálne poľnohospodárstvo, odmietanie technológií.
- Komunity s nízkou ekologickou stopou, no obmedzený kontakt s väčšinovou spoločnosťou.
- Kultúrna krajina: mozaika fariem, polí, dielní - výrazne kontrastuje s moderným priestorom USA.

ROZDIELY

Inside an Amish Kitchen!

**I'm taking you
somewhere most
people never see**

**Kuchyňa
Amišov**

Zaujímavosti a paradoxy

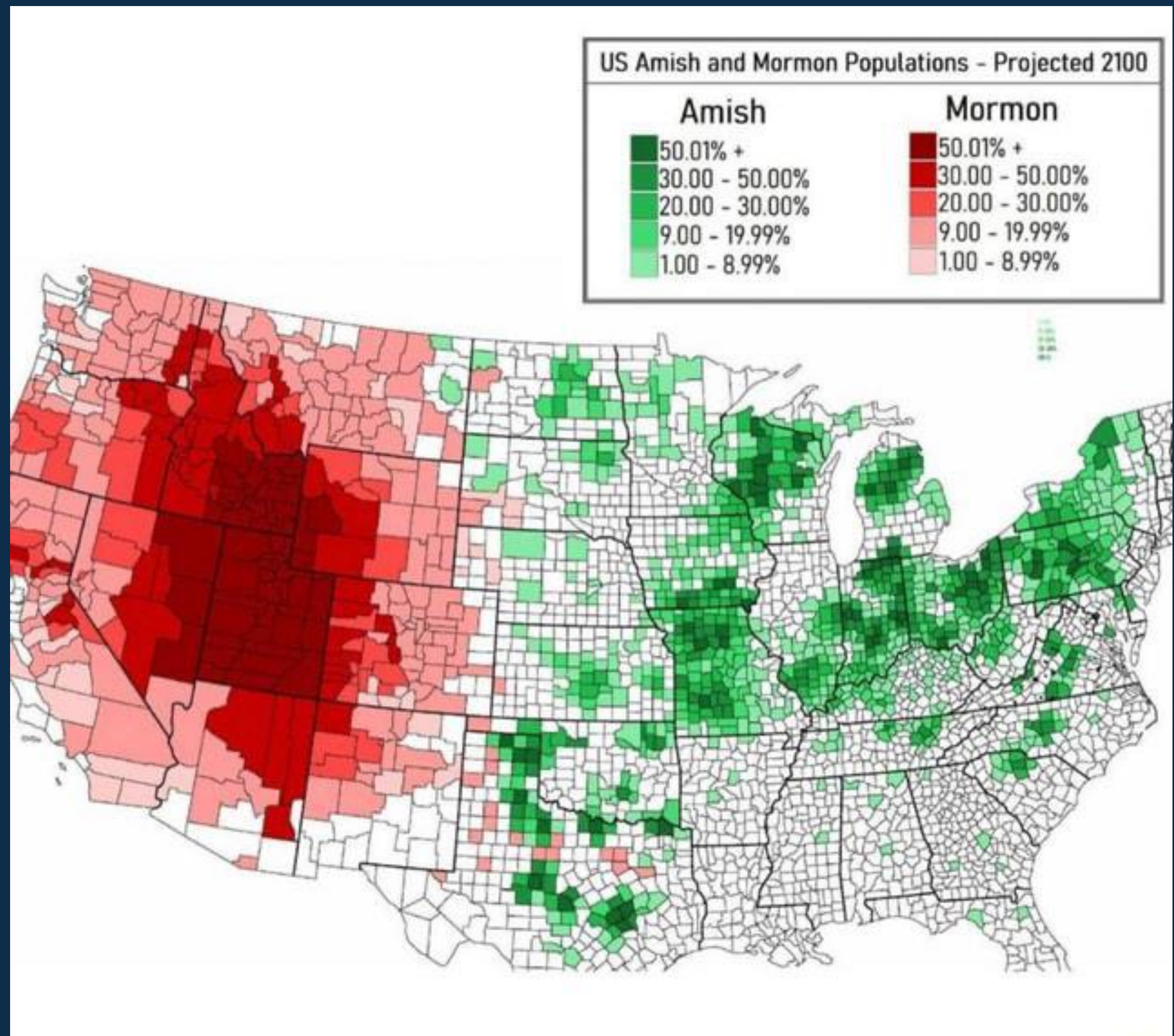
MORMÓNI

- nemôžu piť kávu, alkohol a čaj
- festivaly - Veľká Noc a Vianoce
- žiadne nebezpečné aktivity
- ženy nemôžu nosiť nohavice
- v nedeľu nesmú pozerať televízor ani športovať
- Polygámia ako súčasť viery - v 19. st. zakázaná ale praktizuje sa dodnes v niektorých skupinách
- Každý mladý mormón ide na 2-ročnú misiú do zahraničia

AMIŠI

- všetko šijú ručne, bez gombíkov a ozdôb, pretože gombíky kedysi symbolizovali vojenské uniformy
- Amiši odmietajú sociálne a zdravotné poistenie
- napriek odmietaniu modernity patria Amiši k ekonomicky úspešným komunitám
- rozvod neexistuje. Rodiny sú veľmi početné (bežne 6–10 detí).
- Rumspringa - možnosť ochutnať svetský život
- Zákaz fotografovania = zdroj samolúbości a pýchy

Prognóza r. 2100

Didaktický aspekt

• **Téma:** Kultúrna výmena - Mormóni a Amiši

Ročník: 2. ročník SŠ

Ciel: Žiaci dokážu porovnať životný štýl dvoch kultúr

Pomôcky: Kartičky s úlohami, mapa USA, papier a fixy

Aktivita:

- Skupina A - Mormóni
- Skupina B - Amiši

Vláda USA Vás poprosila, aby ste vybrali 3 najreprezentatívnejších zástupcov Vašej komunity. Vybraní sa vyberú na víkend žiť do opačnej komunity...

Diskusia

- Keby ste si museli vybrať - žili by ste radšej medzi Mormónmi alebo Amišmi? Prečo?
- Myslíte si, že je dlhodobu udržateľné dištancovať sa od moderného spôsobu života?
- Čo by sa stalo, keby sa tieto komunity rozšírili do iných krajín, prípadne vo veľkom počte do Európy?

The background is a dark blue, textured surface. It is decorated with several gold-colored elements: thin, flowing lines that curve across the top left and bottom right, and clusters of small, shimmering gold dots or 'glitter' in the top right and bottom left corners.

Ďakujeme
za pozornost'

ZDROJE

Anonym. 2020. *Kto sú Amish?* Dostupné na: <https://planete-vintage.com/sk/blogs/blog-vintage/kto-su-amisi?srsId=AfmBOoorB2lf6LJGnE2hhVxwuS8BDr2Mx4aFfa6NH8q3lJS WD2mIZzUo>

WESNER, E. 2022. *Why are they called “Amish” and “Mennonite”?* Dostupné na: <https://amishamerica.com/where-do-the-names-amish-and-mennonite-come-from/>

MAKO, R. 2021. *Akoby u nich zastal čas. Amiši žijú v uzavretých komunitách, sú verní tradíciám a elektrinu používajú obmedzene.* Dostupné na: <https://www.attelier.sk/amisi/>

ZAÚJIMAVÝ SVET. 2016. *10 faktov o amišskom rumspringa, ktoré vás prekvapia.* Dostupné na: <https://www.zaujimavysvet.sk/10-faktov-o-amisskom-rumspringa-ktore-vas-prekvapia/>

<https://brilliantmaps.com/amish-vs-mormon/>

DUHÁČEK, J., 2025: *Herézy a bludy, XLII: Mormóni alebo Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní.* Dostupné na: <https://christianitas.sk/herazy-a-bludy-xlii-mormoni-alebo-cirkev-jezisa-krista-svatych-neskorsich-dni/>

GILES, R. 2023: *Mormon Garments Are the Sacred temple Underwear Worn by the LDS.* Dostupné na: <https://www.thevintagenews.com/2023/07/25/mormon-garments/>

Where do the largest percentages of Latter-Day Saints live? Dostupné na: <https://newsroom.churchofjesuschrist.org/article/where-do-the-largest-percentages-of-latter-day-saints-live>

2023 Statistical Report of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints. Dostupné na: <https://newsroom.churchofjesuschrist.org/article/2023-statistical-report-church-jesus-christ>

ARRINGTON, I. J., BITTON, D., 1992: *The Mormon experience: A history of the Latter-day saints. (U.S.A).* Dostupné na: https://books.google.sk/books?hl=en&lr=&id=oMQgrBcI998C&oi=fnd&pg=PR9&dq=The+mormon+experience&ots=xTc45y9f6I&sig=2w2ljSop0C6wKn7ur4jFKzqwFmI&redir_esc=y#v=onepage&q=The%20mormon%20experience&f=false